

- 2) der har været indsat en begunstiget, men indsættelsen er tilbagekaldt,
- 3) indsættelsen opfylder ikke formkravene i forslagens § 3, eller
- 4) begunstigelsen er bortfaldet, f.eks. fordi den begunstigede er død.

3.6. Den begunstigedes retsstilling over for arvdødes arvinger.

Arvelovens bestemmelser om tvangsarv medfører, at der vil kunne opstå konflikt mellem den begunstigedes ret efter en begunstigelsesbestemmelse og tvangsarvingernes ret til boslod og tvangsarvelod. Denne situation er der taget højde for i lovforslagets § 4, stk. 2, hvis indhold svarer til forsikringsaftalelovens § 104, stk. 2.

Det fremgår af § 4, stk. 2, at den uigenkaldelig begunstigedes ret ikke kan tilsidesættes af tvangsarvingernes ret efter arveloven. Disse må respektere kontohaverens bindende løfte til den begunstigede om, at dennes ret er uigenkaldelig.

Er begunstigelsen genkaldelig, må der sondres mellem, om den begunstigede selv er tvangsarving, eller om dette ikke er tilfældet. Er den, der er indsat som genkaldeligt begunstiget, selv tvangsarving efter pensionsopspareren, kan ægtefælle eller andre tvangsarvinger ikke angribe den pågældendes ret ifølge begunstigelsen, jf. forslagens § 4, stk. 2, 1. pkt. Er den genkaldeligt begunstigede derimod ikke selv tvangsarving, får pensionsopsparerens ægtefælle og tvangsarvinger en stærkere stilling, idet de i så fald kan forlange, at pensionsopsparingssummen for så vidt angår deres ret til boslod og tvangsarvelod behandles som tilhørende dødsboet og tillagt den begunstigede ved testamente. Det betyder i praksis, at såfremt pensionsopspareren eksempelvis i sin kapital- eller ratepension som genkaldeligt begunstiget har indsat et stedbarn, og pensionsopspareren ved sin død kun efterlader sig en ægtefælle, og såfremt der i boet incl. pensionsopsparingssummen på 100.000 kr. findes værdier for ialt 300.000 kr., vil den efterlevende ægtefælles boslod og tvangsarv udgøre 225.000 kr. Den begunstigede vil da efter lovforslagets § 4, stk. 2, ikke få udbetalt mere end 75.000 kr. af pensionsopsparingssummen på 100.000 kr.

3.7. Fortolkning af begunstigelsesklausuler.

Det er af stor praktisk betydning, at begunstigelsesklausuler udformes så klare og utvivlsomme som muligt. For at fjerne mulig tvivl om visse udtrykks retlige betydning, er der i forsikringsaftaleloven fastsat en formodningsregel om, hvorledes man skal fortolke nogle standardiserede begunstigelsesklausuler,

som jævnlige benyttes. Disse fortolkningsregler slår kun igennem, hvor ikke andet fremgår af omstændighederne, ligesom der skal være tale om tilfælde, hvor der skal ske udbetaling af forsikringssummen i anledning af forsikringstagerens død. Formodningsreglen i forslagens § 5 svarer til ordlyden af formodningsreglen i forsikringsaftalelovens § 105. Det forudsættes, at bestemmelsen vil blive anvendt på samme måde i denne lov, idet pengeinstitutterne typisk også anvender standardiserede begunstigelsesklausuler.

Udtrykket »hvis ikke andet fremgår af omstændighederne« tager sigte på såvel omstændigheder, der forelå, da kapital- eller rateopsparingen blev oprettet, og indsættelsen af den begunstigede skete, som på efterfølgende omstændigheder. Det betyder i praksis, at hvis pensionsopspareren f.eks. på det tidspunkt, da pensionen blev oprettet, og begunstigelsen af to børn skete, havde et godt forhold til begge børn, men på det tidspunkt, hvor pensionsopspareren afgår ved døden, helt har afbrudt forbindelsen med det ene barn, kan denne efterfølgende omstændighed eventuelt medvirke til, at begunstigelsesklausulen »børn«, jf. lovforslagets § 5, stk. 3, fortolkes som kun omfattende det ene barn.

I det følgende vil blive nævnt nogle enkelte forhold, som i den juridiske litteratur og retspraksis har givet anledning til tvivl i forbindelse med forståelsen af forsikringsaftalelovens § 105. Da det forudsættes, at lovforslagets § 5 vil blive anvendt på samme måde som forsikringsaftalelovens § 105, vil fortolkningen af § 105 således have betydning for forståelsen af forslagens § 5.

Forsikringsaftalelovens § 105, stk. 2, omfatter ikke det tilfælde, at forsikringstageren dør efter at være blevet separeret eller skilt og uden at have giftet sig igen. Det antages i retspraksis og den juridiske litteratur, at bestemmelsen vil kunne anvendes analogt, således at ægtefællen ophører med at være begunstiget fra separationens eller skilsmisens dato. Dette må ses i lyset af, at det normalt vil være forsikringstagerens ønske, at begunstigelsen ophører ved en separation eller skilsmisse. Der er dog næppe tvivl om, at konkrete momenter kan bevirke, at en begunstigelsesklausul, hvor ægtefællen er indsat med navns nævnelse, står ved magt efter en separation eller en skilsmisse, navnlig hvis separationen kun har varet kort, når forsikringstageren dør.

Udtrykket »ægtefælle« i forsikringsaftalelovens § 105, stk. 2, antages ikke uden videre at omfatte en samlever eller partner i et papirløst samlivsforhold, men omfatter personer i registreret partnerskab, jf. lov om registreret partnerskab. Udelukket er det dog ikke, at en ugift samlever efter en konkret fortolk-